

Atkvøða um øðu í Ný Kaledonia

atkvøddu, vóru fyrri henni (luttøkan á atkvøðuni var 37%).

Útseta fólkaatkvøðu og fáa heimastýrið í 1998

Í 1998 varð avtala gjørd ímillum allar flokkarnir, bæði loysingar-, sambandsflokkarnar og tann franska statin, sum skuldi tryggja Ný Kaledonia meira sjálvráði/sjálvstøðu – tann sokallaða Noumea-av-

Frakland hevur ræðið á rættarskipanini, løgreglu, verjumálum og uttanríkispolitikki, og ríkisveitingin er um 10 milliardir krónur

Tvær ferðir er fólkaatkvøðan útsett. Fyrru ferð í 10 ár og aðru ferð í 20 ár, men nú skal hon so haldast um ein góðan mánað. Og partarnir eru samdir um, hvussu hon skal skipast.

ingar vóru spurningar greiddir, so sum hvør kann atkvøða, og hvussu valstøð verða skipaði. Eisini var avrátt, at eygleiðarar frá ST verða til staðar á valdegnum fyrri at tryggja, at alt fer fram á rætta hátt og fronsk lögreglulið verða eisini send til Ný Kaledonia á valdegnum fyrri at tryggja frið.

Franski forsetin hevur sagt alment, at hann ferð at virða úrslitið av fólkaatkvøðuni, sum eisini er í samljóð við ST samtyktina frá 1946, um rættin til sjálvi at gera av hvørt londini vilja verða sjálvstøðug ella ikki.

Í fólkinginum herfyri endurtók Emanuel Macron í samrøðu við Magna Arge, fólkatingsmann, at Frakland fór at virða úrslitið av fólkaatkvøðuni, og at Frakland ikki legði seg út í valstriðið har. Hann roknaði kortini við, at meirilutin fór at atkvøða fyrri framhaldandi at verða partur av Fraklandi.

Jyllands Posten skrivaði herfyri, at rokið í Katalonia fyrri einum ári síðani hevði stóra ávirkan á støðutakanina hjá fraklendingum, tí tey ynsktu ikki eitt nýtt stríð í Ný Kaledonia.

Kanakkar taka undir við sjálvstøðu

Undirtøkan fyrri einum sjálvstøðugum Ný Kaldonia er størst millum upprunafólkini, meðan fólkið við evropiskum uppruna ynskir framhaldandi samband við Fraklandi. Fremsti loysingarflokkurin er Front de Libération Nationale Kanak et Socialiste (FLNKS).

Veljarakanningar, ið vórðu

Altjóða ráðstevna um tjóðskaparligan sjálvsavgerðarrætt í 21. øld

Luttakarar úr Skotlandi, Katalonia, Ný Kaledonia og Føroyum verða við, tá Tjóðveldi í dag 12. oktober skipar fyrri ráðstevnu um tjóðskaparligan sjálvsavgerðarrætt í 21. øld í Norðurlandahúsinum.

Rætturin hjá tjóðum at skipa seg sum fullveldi er støðugt á breddanum kring heimin, og í Ný Kaledonia verður fólkaatkvøða um sjálvstøðu frá Fraklandi 4. november.

Í Katalonia fór spanska stjórnin harðliga fram, tá katalanska fólkið á fólkaatkvøðu 1. oktober í 2017 skuldi siga sína hugsan um framtíðarstøðuna hjá Katalonia. Fleiri politikarar vórðu settir fastir og sita enn í fongslu uttan dóm. Aðrir hava funnið sær friðskjól í øðrum evropeiskum londum og halda fram at tala fyrri sínum politisku sjónarmiðum um framtíðina hjá Katalonia.

Í Skotlandi var fólkaatkvøða í 2014 um at skipa Skotland sum fullveldi. Ein lítil meiriluti var fyrri at varðveita sambandið við Stórabretland tá, men síðan Brexit gjørdist veruleiki, eru ætlanir um eina nýggja fólkaatkvøðu komnar á breddan.

Føroyingar lúka allar treytir at vera ein tjóð við ómissandi

sjálvsavgerðarrætti. Hetta hava danskir forsætisráðharrar eisini ofta sagt, men staðfest er hetta fólkatingsvalskeiðið, at Danmark hevur ongantíð viðurkent hendan rættin móttvegis Sameindum Tjóðum.

Á ráðstevnuni verður skift orð um støðuna í ymsu londunum. Úr Ný Kaledonia kemur umboð fyrri tjóðskaparrørsluna, at greiða frá fólkaatkvøðuni 4. november og hvønn leiklut Frakland og ST hava í tilgongdini. Úr Skotlandi kemur tingmaðurin, Kenneth Gibson, at siga frá støðuni har.

Greitt er ikki enn, hvør fer at umboða Katalonia, men umboðið haðani fer at lýsa politisku støðuna í dag, og hvønn týðning hon hevur fyrri fólkaræðið í Evropa. Høgni Hoydal, formaður í Tjóðveldi, fer at leggja fyrri og umrøða stigini, Føroyar eiga at taka, nú 70 ár eru liðin, síðan heimastýrslógin varð sett í gildi.

Atgongdin til ráðstevnuna er ókeypis. Ráðstevnan byrjar kl. 13.15 fríggjadagin 12. oktober í Skálanum í Norðurlandahúsinum. Orðstýrari verður Magni Arge, fólkatingsmaður hjá Tjóðveldi.

Tjóðveldi

gjørðar í mai mánaða benda á, at helmingurin vil varðveita sambandið við Frakland, meðan fjórðingurin ynskir sjálvstøðu, men stórir partur hevur ikki stikið støðu.

Fellur uppskotið um sjálvstøðugt Ný Kaledonia, so verður nýggj fólkaatkvøða aftur í 2020.

Umboð fyrri Ný Kaledonsku tjóðskaparrørsluna eru javnan í

Europa og greiða frá um støðuna har. Eitt nú verður ein ráðstevna í Bruxelles, har Magni Arge fólkatingsmaður skal greiða frá um viðurskiftini millum Føroyar og Danmark.

Umboðini hava eisini víst áhuga fyrri at koma til Føroyar og greiða frá tilgongdini millum Ný Kaledonia, Frakland og ST.

FAKTA

Íbúgvar: 268.700 (Tøl frá 2014). Av hesum eru: 43% Kanakkar, 37% av evropeiskum uppruna og 20% onnur (asiatar, polynesar, o.s.fr.). GDP: (2011) US\$ 9.89 mia. Per capita: US\$ 38.921
Forseti: Emmanuel Macron
Stjórnarleiðari í Ný Kaledonia: Philippe Germain
Melanesar – ella kanakkar – hava egið mál og mentan, men franska málið verður brúkt í flestum almennum samskipti.
Ný Kaledonia brúkar bæði fronsku trikolorina og egið flagg. Tað hevur eisini elvt til stríð, og ein samgonga skrædnaði í 2011 av somu orsök.

talán. Avtalan staðfesti eitt nú, at Ný Kaledonia kundi yvirtaka ræðið á ymsum málsoðkjum, og at fólkaatkvøða um loysing varð útsett og skuldi vera í seinasta lagið 20 ár eftir, at avtalan varð undirskrivað.

Ný Kaledonia skipaði seg við einum fólkaavvaldum tingi og eini stjórn, sum umsitur tey staðbundnu politisku økini. Harafturat velja tey tveir limir í franska tingið og ein senator.

Vildu ikki endurtaka rokið í Katalonia

Politiskir leiðarar úr Ný Kaledonia vóru í novembur 2017 og hittu franska forsætisráðharran fyrri at leggja rammurnar um fólkaatkvøðuna. Stóra rokið í Katalonia elvdi til, at franska stjórnin legði seg eftir at skipa fólkaatkvøðuna so friðaliga og demokratiska sum gjørligt.

Aftan á 10 tímar langar samráð-